

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Kiadó hivatal:
Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr., 2-ször 8 kr., 3-szor 5 kr. a minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasenateln és Voglernél (Wollzeile 9. sz.).
Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában (Königsasse Nr. 60.)
Nyilvántartási cikkeik sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez csatlandók.
Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

Megjelen a lap hetenkint háromszor, u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Előfizetési ár:
egész évre 12 frt, fél évre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Előfizetési felhívás

„K. KÖZLÖNY”

július—decemberi folyamára.

Egy évre . . . 12 forint o. ért.
Félévre . . . 6 „ „ „ „
Évnegyedre . . . 3 „ „ „ „
Egy hóra . . . 1 „ „ „ „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Kolozsvár, július 10. 1868.

Valjon volt-e valaha ragyogóbb név ennél: „honvéd”? Fényénél egy egész nemzetet látott meg teljes nagyságában a széles világ, egy nemzetet, melynek már neve is majd-majd feledve lön: a magyart.

Szálljunk vissza két évtized során: ott látjuk azokat a napbarnított, vér és porlepett fiúkat, arcukon mámorát a győzelemnek öleli a honszerelm lángja; a híres szuronyerdő fölött ott leng a háromszínű lobogó, a rongyokká tépett, széllyukgatott, de soha meg nem alázott zászló; kiterjesztett szárnyakkal, mosolyogva követi a tündöklő dicsőség.

Nagyszerű kép! és mi, kik láttuk azt, megesküvünk, hogy Magyarország nagy lesz, nagy és virágzó.

Nem csoda, ha úgy lelkünkbe tapadt, szívünkbe forrt; hisz a mellett, hogy, mint keleti faj, ábrándos nép vagyunk, megvolt erre eléggé a realis ok: Birtunk azzal, mely képes garantálni egy állam függetlenségét, egy nemzet szabadságát; birtunk saját hadsereggel, hadsereggel, melynek élén nemzeti színeink lobogtak, s mely fölött magyar parancsszóhangzék el.

Hányszor tekintünk e képre vissza, mint tündér álomra a megpróbáltatások sötét évein! és valljuk meg őszintén, hogy minél tovább gördült az idő kerek, annál jobban halványult el azon reményünk, hogy ez életben valaha hasonló alakokkal találkozunk, s csak ezelőtt néhány évvel is oly merész ábránd gyanánt jelentkezett, melyet tovább fűzni alig tartottuk érett férfiuhoz méltónak.

És ime előttünk fekszik a honvédelmi törvényjavaslat, azon javaslat, melynek, ha vannak is örömeink teljes róptét némileg leigázó pontjai, de saját hadsereget ad nekünk, olyan hadsereget, mely színeinket viseli, nyelvünk kormányoztatik és zászlóinkra esküszik. Azon törvényjavaslat fekszik előttünk, mely, ha nem is egész pompájában tükrözi még vissza a lelkünkbe oly mélyen vésett képet, de erős alapul szolgál azon reménynek, hogy ez úton haladva, eljön az idő, mikor a javaslat ma még hosszú árnyékot vető pontjai is megnyerik az óhajtott fényt; és ez annál hamarabb remélhető, mert az ennek megvitatására kiküldött 15-ös bizottság, — mely e javaslatot nevezetesen előhaladásnak jelzi — oly sok és lényeges változtatást indítványozott s hozott javaslatba, hogy egy, az eredetivel nagyban különböző igen sokkal előnyösebb szerkezetre van bízott kitalálásunk, mely, hogy legfelsőbb helyről is megnyeri a szentesítést, arra a közlelő történetek, s a magyar állam elismert tekintélye, sulya elég kezességet nyújtanak. De ettől eltekintve is, már leghíresebb, legbecsültebb szakférfiaink által kimondott, hogy, a jelen körülmények között, kezdetnek még a módosítás előtti törvényjavaslat, még ennyi is bőven elég.

Ha a 15-ös bizottság kimondta e javaslatra, hogy nagy előhaladást jelent, kimondhatjuk mi is azzal együtt, hogy nagy vívmány, olyan vívmány, mely magas ábrándjaink kódéből testesített meg, egy már enyészni indult kedves alakot.

S valjon melyik út vezetett ide? Valjon nem a Deák-párt előrelátó, óvatos s éppen ezért biztosabb politikájának köszönhetjük-e ezt.

Reá kívántunk mutatni, mint olyan tényre, mely legfényesebb bizonyítéka annak, hogy a jelenlegi többség kebeléből alakult kor-

mány-alkotmányunk biztosítására mindig több-több tért foglal el, folyton halad, s éppen ezért remélünk, hogy elérkezik mielőbb odáig is, hol mi erélyiekül is elmondhatjuk, hogy megközelítettük azt a szép fellegvárat, melyet az új aera beálltával oly kegyteljesen építünk.
Kozma Albert.

Pest, június 29. 1868.

(Folytatás.)

„A szabad közmivesség” Némethonban. Itt dr. Lewis előadása szerint, a napoleoni korszakkal találkozunk. Az autokratá önkénye, mely birodalmakat és trónokat ingatott meg, a német szabad-közmivességre is nehéz nyomást gyakorolt. — A hatalmas uralkodó — első Napoleon — kinek akarata előtt mindenkinek meg kellett hajolnia, önkényét a német szabad-közmivési szövetség körére is ki akarta terjeszteni, abba katonai fokozatokat és igazgatást szándékozván behozni, és Némethonban egy szabad-közmivési testőrséget — gárdát — létesíteni.

Célját azonban e tekintetben el nem érheté; mert dacára a szerencsétlen kimeneteli csaták és a német fejedelmek egyenetlenkedése következtében beállott tartós nyomor és lealázott helyzetnek, mely Némethont annyira sújtá, a német szabad-közmivési szövetség e részben tiszteleire méltó kivételt képezett, előbb oszlatván fel magát, mintsem a külföldi zsarnok hazafiatal céljaira eszközül szolgálhatott volna.

A nagy nemzeti páholy, és ennek példáját követve a többi fő páholyok is működésüket tökéletesen megszüntették, az egyes páholyok közötti összeköttetés megszakadt, és általános szünetelés állott be a rend tevékenységében.

Azonban ez nem sokáig tartott. Némethon politikai önállóságának helyreállításával, a szabad-közmivési szövetség is újból tevékenységre ébredt. A nemzeti páholy nemcsak érzelmű nagymestere, Castillon báró, ki az idegen uralom alatt a páholy működését megszüntette, szerencsés lében a nemzeti szabadsága és önállóságának helyreállítását megérni, teljes buzgalommal és minden rendelkezésére állott eszközökkel a testvérülési újból fölélesztését és virágzását előmozdítani törekedett, a mi nekikezelve sikerült is. Hogy a szövetség állását és jövőjét biztosítsa, s annak hatalmát és fényét emelje, kieszközölte a három berlini nagy páholy egyetemesét, miáltal az összes némethoni páholyok egy szövetségbe és barátságos összeköttetésbe hozattak; Castillon bárónak e szép tette, egyszersmind nőtő műve volt; meghalt 1814-ben.

Halála után a nagy nemzeti anya páholy a szövetségből kilépett, és fő páholyaival együtt a szorosabb szabályzatuktól, a tább szabályzatukhoz lépett át, a barátságos viszony mindazonáltal és a jó egyetértés a német páholyok közt mai napig fennáll, mely egyes apróbb összeközeledések dacára is a szövetség tevékenységét hazafias és emberbaráti céljainak kivételére biztosítja.

Hogy ezen célok és törekvések magasztosságát, a nélkül, hogy a fátvált fellebbentstik ama titkokról, melyeknek megőrzését a szabad-közmivési rend még ma is szükségesnek tartja, kellő világosságra helyeztük: a nemes és magas czélokért lelkesülő 3-dik Frigyes Vilmos volt porosz királyt kell megemlítenünk, ki többször szóval és írásban a legnagyobb elismeréssel és magasztalással nyilatkozott a szabad-közmivési rendről, és azt nem csak ő maga nagymérvű pártfogásba részesíté, hanem fiát is 1840-ben e társulatba felvételté, és az összes poroszhozoni szabad-közmivési páholyok védnökségével ruházta fel.

A szabad-közmivési társulat nemcsak céljai és törekvéseinek elismeréséül szolgálhatna ama nevezetes szavak is, melyeket a mostani porosz király 1853-ban november 5-én fiához intézett, midőn ez a rendbe felvételt.

A felavatási ünnepélyességek bevégezése után ugyanis, a király következőleg szólott fiához:

„Évek óta nyilvánítottam kívánságomat, a szabad-közmivési rendbe felvételt; kívánságod im most teljesítve lön. Felvételted azon módon történt, a mint én ezt részre óhajtottam. Meg fogsz győződni, hogy e társulat feladata igen komoly, szent és magasztos. Csak egy kiindulási és egy végpontja van az ember életének, ki a legmagasabbat élénken és zavartalanul megismerte, és ezen egy szűk-ségesnek valódi megértéséhez fog téged e rend vezetni, hogy ha tartós törekvéssed leend a szent tanokat sajátoddá tenni, és azokat tényező és valósággá válni elősegíted. Nem hiányoznak hangos szavak a társulatod körül, melyeknek feladata, a rendet elhomályosítani és gyanúsítani, azonban valamint senkinek meg nem engedhetem azon jogot,

hogy a társulat felett ítéljen, melyet nem ismer: — úgy én is a nyert ismeretnél fogva az ily hangokra soha hallgatni nem fogok. Megtámadják a társulatot, hogy titkokba burkolózik, azonban nem igyekeznék meggyőződni arról, hogy ez még most szükséges, és nem hatolnak be abba mélyebben, hogy a rendről maguknak egy jobb meggyőződést szerezzenek. Légy tehát e társulatnak erős oltalmazója, úgy nem csak a te saját jövőd, hanem a monarchia jövője is biztosítva leend, és te magadban fogod hordozni azon magasztos ünnepet, miszerint az igazat és jót magad körül terjeszthetted.”

A szabad közmivesség nemcsak céljainak elismerése e rendnek Némethonban oly sok tagot szerzett, hogy ott jelenleg a 9 nagy-páholy mellett még háromszáz más páholy áll fenn, melyek összesen háromszázötven ezer tagot számlálnak.

Svájcban 31 páholy tízezer ezer taggal, Svéd- és Dánországekban 242 páholy nyolczvan-ezer taggal, Németalföld és Belgiumban, hol egy királyi herceg, vagy éppen maga a király viseli a nagymesteri méltóságot, több páholy 20 ezer taggal rendelkezik.

Olaszországban jelenleg 77 páholy van, melyek egyikének nagymestere Garibaldi. Sőt Spanyol- és Portugálországekban is a szabad-közmivesség már évtizedek óta el van terjedve; legnagyobb elterjedésnek azonban Angolhonban örvend, hol 1200 bel- és 300 külföldi páholy mintegy négyszázezer tagot számlál; és így a szabad-közmivesség állása, miként már első közleményünkben megjegyeztük, Európában jelenleg öt-hatezer páholy, mintegy 20 millió taggal.
(Folytatjuk.)

Törvényjavaslat a honvédségről.

(Folytatása és vége.)

25. §. A honvédelmi főhatóságok hatásköre.
A honvédség minden ügye a honvédelmi miniszter hatáskörébe tartozik.

Tiszán katonai rendelkezés céljából a Felsőse által honvédség főparancsnokul egy tábornok, és minden honvédségi kerület (7. §.) részére egy tábornok vagy főbbangru törzstiszt, honvédségi kerület parancsnokul nevezetnek ki.

A honvédelmi minisztérium hatásköre kiterjed különösen

- béke idején
- a) a létszám nyilvántartására;
 - b) a tisztek személyi ügyeire, ide értve a tiszti előléptetések iránti kijelöléseket is, a honvédség főparancsnokának véleményezése mellett;
 - c) a legénység minden személyi ügyeire;
 - d) a ruházatra, felszerelésre és fegyverzetre;
 - e) az élelmezésre;
 - f) a szállásolásra;
 - g) az időszaki fegyvergyakorlatok iránti intézkedésre;

h) oly intézkedésekre, melyek szerint a honvédség egy része esetleg a közrend és közbiztonság érdekében felhasználhatassék; (11. §.)

háboru eshetőség és kitört háboru idejére:

- i) mindazon intézkedésekre, melyek a honvéderőnek gyors kiállítására és harcalképességének állandó fentartására megkívánatnak;
- k) ha a fővezérség az országnak csatatérre leendő előkészítését követelné, ez iránti közreműködésére.

A honvédségi főparancsnok kötelességei:

- 1) a katonai kiképzetés vezetése;
- 2) a fegyelmi felügyelet;
- 3) a létszám nyilvántartás és
- 4) a hadszer-készletek fölötti felügyelet;
- 5) a fegyelmi hatalom gyakorlása, a tisztek és tetteleg szolgálatban álló legénység felett;
- 6) a honvéd-kerületi vagy csapatparancsnokok részéről beérkező előléptetési kijelölések, vagy a tisztek személyi ügyeire vonatkozó egyéb előterjesztvények feletti véleményadás.

A honvéd-kerület parancsnokának, kerületére nézve hasonló hatásköre van, mint fennebb a honvédségi főparancsnoknak az összes honvédségre nézve meghatározottan.

26. §. A Felsőse által intézendő felterjesztések.
A honvédség ügyében a felterjesztéseket a Felsőse, a honvédelmi miniszter teszi.

A honvédelmi miniszter és a honvédség hatóságok közötti hivatalos levelezés, a honvédségi főparancsnok útján történik. — Ez utóbbi a hatásköréhez tartozó ügyekben a honvédség hatóságokkal és csapatokkal önállóan is rendelkezhetik ugyan, de fontosabb rendelkezéseiről egyuttal a honvédelmi minisztert is köteles értesíteni.

27. §. A honvédségi főparancsnok szolgálati viszonyai a szabaddi parancsnokok irányában.

A honvédségi főparancsnokok béke idején, a hadsereg vezénylő tábornokaival egyenrendű viszonyban áll.

A tetteleg szolgálatban álló honvédséapatok béke idején s valamennyi kiválóan csak a közrend és biztonság fentartására alkalmaztatnak, kizárólag a honvéd-hatóságok rendelkezése alatt állanak: mihelyt azonban közös cselekvésre, vagy csapatával együttes fegyvergyakorlat fel, ezen viszony tartamára az illet csapatparancsnok rendelkezése alá esik.

A honvédségi főparancsnok tartozik az országban fennálló honvédséapatok létszáma és elhelyezése, valamint az ilyenek előforduló változások fölől, a hadseregbeli vezénylő tábornokokat vagy maga értesíteni, vagy a honvédkerületi parancsnokok által értesítettetni.

Háboruban az összes honvédség, főparancsnokával együtt, a fővezérnek van alárendelve, a ki azt a körülmények igénylete szerint nagyobb osztályzatú hadtestekben és vagy külön, vagy a hadsereg csapataival egyenesen használja.

28. §. A tisztek kinevezése.

A Felsőse a honvédség főparancsnokát, a kerületi parancsnokokat és törzstiszteket közvetlenül, a többi tiszteket ellenben béke idején a honvédelmi miniszter, (26. §.) háboru idején pedig parancsnokló fővezér előterjesztésére nevezi ki.

29. §. Fegyelmi büntető jog.

A tetteleg fennálló honvédséapatok parancsnokai a fegyelmi büntető jogot azon mérvben gyakorolják, mint a hasonló sorhadbeli tábornokok. E részben a honvéd-kerületi parancsnokok az osztály-tábornokkal (Truppen-Divisionär), a honvédségi főparancsnok pedig a vezénylő tábornokkal egyenjogu.

30. §. Az altisztek kinevezése.

Az altiszteket, a fennálló honvédséapatok arányához képest s a szabályszerű létszámig, a honvédséapatok, osztály- vagy önálló lovasszázad parancsnokai nevezik ki.

31. §. Viszony a közös hadügyminiszter irányában.

Hogy a közös hadügyminiszter a birodalom közös védelmére szolgáló eszközökről folytonos tudomással bírasson, a honvédelmi miniszter őt, a honvédséapatok létszáma, a felszerelési készletek mennyisége és minősége, az elhelyezés, valamint a honvédségre vonatkozó egyéb szükséges adatok fölül is időszakonként értesítendő.

A honvédség katonai képzettségi fokáról s fegyelmi állapotáról, a közös hadügyminiszternek, a honvédség főparancsnoka részéről a honvédelmi minisztérium útján, időszakilag jelentés teendő.

32. §. A nemzeti őrseregéről szóló 1847. évi 22. t. czikk, a mely az 1867. évi XI. törvény-cikk által egyelőre felfüggesztetett, ezennel teljesen hatályon kívül helyeztetik.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház ülése július 6-kán.

Elnök napirendre térés előtt egy kérést intéz a ház elé. A teendő roppant halmazza áll a ház előtt, a honvédelme, anyagi, szellemi érdekei tekintetében számos törvény gyors meghozatalát várja a képviselőkől a haza, minék csak egy feltehetnek meg, ha a vitákban szorosan a tárgyhöz tartják magukat. E kérését ajánlja a ház figyelmébe. (Helyeslés.)

Napirenden van a földadóról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása.

Az 1-ső §-nál, mely szerint a minisztérium új adórendszer iránt törvényjavaslatot terjesztendő elő s 1870. decz. 31-ig a mostani szabályok megmaradnak.

Tisza László köszönettel fogadja, hogy a pénzügyminiszter új földadórendszert ígér mielőbb előterjeszteni, de ez rövid idő alatt nem történhetik, vannak pedig egyes hibás elvek, melyeken addig is lehetne segíteni; ezért módosítványt nyújt be, hogy a jövő évi költségvetéskor a catasterbe-csú kijavítása iránt törvényjavaslat terjesztésék elő.

Bezeredy László e szakaszról ellenmondást lát abban, hogy az új adórendszer iránti törvény „mielőbb” meghozatala mondatik ki, a szabály rendelet pedig 1870. decz. végeig hatályosnak érvényben, kéri ezt összeegyeztetni.

Nyári Pál: a földadó behozatalakor a mult kormány által már mellőztetett minden magasabb állami tekintet, mert ha az adó oly magas, hogy a tökélet támadja meg, a nemzetvagyon támadtatik meg; nem a jövedelemhez mérett a kivétel, ha-

uem a kivetendő összeg meghatározatott előre, s azóta még szaporodott ez adó, úgy, hogy a kezdetben volt 13 millió forint 1865-ben 26 millió forintot tett, oly ijesztő összeg, minő egy országban sincs, s melyet elviselni még fejlettebb országban sem lehetne. Nem tartozik azok közé, kik, ha a baj már felismertett, azt rögtön egészen orvosolhatónak is gondolják, nem is javasol azonnali leszállítást, de beismertetvén a jelen teher elviselhetlen volta, bizassék meg a miniszterium, hogy a jövő budgetben már terjeszsen elő javaslatot a földadókulcs alábbszállítására, mire nézve indítványt ad be, s Franciaország történelméből bizonyítja, hogy a földadó leszállítására törekednek mindenfelől.

Simonyi Ernő nincs megelégedve a törvényjavaslatokkal, s itt is a szabályok kinyomtatását kívánta volna, egyszersmind a mult évi államkiadásokról a számadást; nem látja azt sem, mennyi jövedelmet remélhetni az adókból. Indítványozza, hogy a földadó tárgyában országos küldöttség alakíttassék, mely aztán szakértőket meghallgatásával munkálkodjon terjeszsen elő s ennek alapján készítsen aztán törvényjavaslatot; a jelenleg fennálló szabályokat csak 1868. végeig akarja érvényeseknek meghagyni, mert adó tárgyában csak egy évre lehet a törvényhozásnak határozni.

Ghyezy Kálmán legelőbb Simonyinak felel; az adóügy két részből áll s a számszerűt összeget bizonyíthatóan csak egy évre határozhatja meg a ház, de a szabályokat ha nem is állandóan, de hosszabb időkre meg kell állapítani, mert a szüntelen változás ezekben veszélyes lenne. — Bezerédynek azt feleli, hogy ha a szabályok érvényességét 1870-ig tűzik is ki, ez nem gátolja, hogy ha addig létrejönne az új adórendszer, ez életbe nem léphetne, mert hiszen a későbbi törvény mindig megszünteti az előbbi. Szónok aztán hangsúlyozza a földadó reformjának fontosságát, nagy tanulmányt, sok időt vesz ez igénybe, s ha kissé tovább is folynak, ő ez időt elvesztettnek nem tekinti. Elfogadhatónak tartja ugyan a szerkezetet, de részéről is tesz módosításokat.

Lónyai Menyhért pénzügyminiszter, mintán Ghyezy megfelelt úgy Bezerédynek, mint Simonyinak, csupán azt jegyzi meg ez utóbbinak, hogy a földadóra vonatkozó szabályok kinyomattak, s az osztályoknak előterjesztettek; a budget három hó óta kezében van, tehát az adóösszegekre nézve is tisztába jöhetne, a mi pedig a számadásokat illeti, a miniszterium teljes erővel működik oda, hogy jövő évben már rendes kerékvágásba jöjjön; a tavalyi évről is mielőbb elő fog terjesztetni, itt csak az képez akadályt, hogy azon időből, mikor az alkotmányos kormány még nem állt fenn, az adatok nehezebben összeállíthatók. Áttérvén aztán az egyes szónokok beszédére, gr. Zichy Nándor indítványát az egyes catastro kiigazítások iránt sem czélszerűnek, sem igazságosnak nem látja az úgy is csak ideiglenesen fennálló rendszerben, mert ekkor az államnak is viszont kijavítást kellene követelni ott, hol a birtok tulajdonos kedvezőleg van becsülve. Kéri a központi bizottság szerkezetének elfogadását.

Mintán még Szontagh Pál (nógrádi) és gróf Zichy Nándor szölkak röviden, az 1. §. változtatásul elfogadottat a központi bizottság szerkezeté szerint.

TÁRCZA.

A három napig tartó körúthoz tartozó utolsó szó:

HERMAN OTTÓ-61.

A „Kolozsvári Közlöny” 75-dik számában Pávai Elek egy általános bevezetés után, melyre felelni, muzeum-igazgató, Brassai úr dolga — egyszerre koczot csinál belőlem, a melyen ő kénye, kedve szerint rágódhatni vél. A vita tárgyáról elterve, rágódik multamon, jelenemen, s ha fülemet megkímélte, ez csak azért történhetett, hogy az övé sokkal rosszabb az enyimnél.

A kövér betűkkel nyomtatott szavaiba nem ütök, mert megmondottam már, hogy engemet „madártüdő”-vel, „pókász”-szal stb. nem sért, s csak ott kezdem a dolgot, a hol Pávai valótlant állít, s a hol csak én adhatok felvilágosítást, mintán maga az igazgató nem lehet minden egyes tárgy részleteibe beleavatva. — E végből megkezdem ott, a hol „jelenünk” gróf Lázár Kálmán auctoritására támaszkodva, madártani ismereteimet véli „halomra dönteni. A tárgy: Falco Eleonora. Saját érdekében a „docteur” a dolgon azt követte el, a mit Voltaire úgy fejezett ki: „corriger la verité.” Az európai muzeumok illető gyűjteményeiben jelenleg négy példány látezik e ritka madárfajnak. Az első, a melyre e faj auctora, Gené, a diagnosist fektette, a Khevenhüller herczeg gyűjteményében van, mely gyűjteményt a hg a bécsi állatész-nvt. társulatnak ajándékozván: volt alkalom ezt a classicus példányt megvizsgálni. Két példány a pesti muzeumban van, s ezelőtt három héttel kezemből volt. A 4-dik Berlinben van, ezt nem láttam, annyi azonban bizonyos, hogy a fajt ismerem.

Most csattan! Gr. Lázár K. a „mult” évben

A 2. §-nál, mely a földadót Magyarországon 29%, Erdélyben 22%-ra szabja meg.

Stefanides Henrik indítványozza, hogy a mostoha viszony Árvamegyére is 22% állapítás-sék meg, mit támogat Zmeskál Mór, nem tartván igazságosnak, hogy Árva egy categoriába helyettesék Pesttel.

Tisza László e §-nál határozati javaslatot indítványoz az urbéri rendezésnek Erdélyben keresztültviteléről, mely azonban elejtetik a miniszter azon megjegyzésére, hogy az intézkedések az ügyben már megtétettek.

Vályi János a földadót Magyarországon 24, Erdélyben 18%-ra akarja megszabtatni, Pap Máté Erdélyben 13%.

Bethlen Farkas gróf ezen módosítvány elfogadása által a törvényt látja megváltoztatva, mert ez által azok, kik a 48-ki törvények alapján szavazatképességgel nem bírtak, szavazatképességgel ruháztatának fel. Dobránszky Adolf nem akarja a rendkívüli adó-pótlékot rendes adóvá átváltoztatni; másrésről azonban az országos járlékot sem kívánja megszüntetni. Az országos pótlékok kivétele, beszedése és hovaforrására nézve azonban nem enged befolyást a pénzügyminiszteriumnak, mert ez csak a municipalis jogokat csorbítaná, s megszüntetné az ezekkel járó jó hatást. Indítványozza tehát, hogy 20 ⁷⁶/₁₀₀ helyett tétessék 16 rendkívüli adópótlék fejében.

Hodossin József Dobránszkyt, Deáky Lajos Vályit pártolja.

Szavazásnál elfogadtattak a 2. §. s így a benyújtott módosítványok elestek.

Bónis módosítványa itt következik: „A 2. §. után ígattassék be ezen új szakasz: A földbirtokra telekkönyvileg bejegyzett, illetőleg betáblázott tőke adóilletéke a földbirtok adóilletékéből levonandó, és az azt terhelő tőkére rovandó fel.”

Pulszki, Bezerédi elvileg in thesi helyesnek ismerik ugyan el Bónis indítványát, de azért nem fogadják el.

Tisza László értelmezi Bónis indítványát, melyet az előtte szóló jobboldali képviselők balul fogtak fel. Bónis indítványa ugyanis nem tartalmaz mást, mint azt, hogy miután a hitelező tőkéjétől már egy bizonyos jövedelmi adót fizet, ugyanattól a tőke-értékétől még egyszer adót ne fizessen a földbirtokos is, kinél azon érték, melyre a kölcsönzött tőke be van táblázva, ugyanis csak fictiv vagyon. A hitelező fizet például a kikölcsönzött 100 frt után 3 frtot, a földbirtokos fizetni tartozik azon földtől, melyre ezen 100 frt be van táblázva, 7 frtot adót. Bónis indítványa azt mondja, hogy miután ezen tőke értékeért már 3 frtot fizet a hitelező, a kölcsön vevő és betáblázató birtokos ne fizessen csak is 4 frtot. Így is 3 meg 4 mindig 7. S ebből a statusra nem háromlik semmi hátrány. (Helyeslés a balon, ellenmondás jobbról.)

Bónis maga is így értelmezi indítványát. Zichy Nándor gróf s Lónyai pénzügyminiszter ellene szólnak.

Szavazásnál a többség elvetette Bónis indítványát.

Tisza László határozati javaslata az erdélyi urbéri kárpótlás tárgyában a jegyzőkönyvbe fogbevételre.

A 3. §. 4. §. marad az eredeti szerkezet szerint.

Az 5. §. Somossy Ignác indítványára úgy módosítottat, hogy csak oly földrészeket, melyek

nem látogatta meg a muzeumot, ergo nem nyilatkozhatott semmiféle Falcoról, s a mi több: folyó év március 7-kén személyesen értekeztem a gróffal, mely alkalommal megmondotta, hogy tenne a muzeum lépést gyűjteménye megszerzésére, mert abban 12 Falco Eleonora van, s ő tudja, hogy e faj nálunk képviselve nincsen! — Menjen „nagy férfiú!” és kérdezze meg!

Most következik az „anatomia és physiologia.” Hogyha a „docteur” erre nézve valódi tájékozást akar szerezni magának, olvassa el az „araneák ivarszervéről” irt és a muzeum évkönyveiben megjelent értekezésemet, és vessen össze avval a bírálattal, a mely a Wiegmann archivumban Eugen Simon művét tárgyalja, s aztán írjon újra a miskolci diákról. *)

Ismét következik a „zoologus.” Zoologus a mai világban mindenki, a ki az állattannak bármely szakával foglalkozik, és ha a „docteur” az etymológiának valami sejtelmével bírna, nem akad belé, mint én beléakadhatok az ő „geologus” címébe, mert bizony „számtalan tömkelegen kell a bnvárnak átgázolni,” míg a „geologus” címet megérdemli! „Átgázolni” saját maga lábával, nem pedig monostori gyerkőczökkel, a mint ezt a „docteur” szelíbben gyakorolja. Azon felül igen

*) Az én iskolázásomra vonatkozó adatokat a „docteur” csak Klirtől szedhetette, a ki engemet gyermekkoromban és azután 15 évig nem látott, s ma sem tudja, hogy én a 15 év alatt kiképzésem érdekében megvettem mindazokat az útkakat, s még valamivel többet, mint éppen a „docteur.” Ha Klir máskint is ferdített, ennek kulcsát alább adom, s jelenleg még csak arra akarom Pávait figyelmeztetni, hogy velem, családomból a 4-dik s ezek között magyar földön a 2-dik generatio lépett a term.-tudományok terére: olvassa a Petényi életrajzát, vagy az atkáról szóló szakkönyveket, s megtudhatja, hogy anatomist és physiologistát otthon is tanulhattam. Hogy Miskolcra kezdtem a tanulást, az igaz, s ezt tudhatta még Klirtől, de hol végeztem, azt sem ő, sem Klir nem tudja, és hogy ebből már mostan azt következteti, hogy másutt nem jártam, ez Pávait ismervé, nem csoda.

folyók megváltozott folyása, ezeknek, valamint a tavaknak apadása vagy kiszáradása által rendszeresen használhatók, adóztatnak meg.

A 7. §. Tisza László indítványára következő módosítottat:

„A 7-dik §. következőleg szerkesztessék: oly területet, melyek terméketlenségük fogva eddig megadóztatva nem voltak, ha tulajdonosaik által költséges vízbázalozási, csatornázási, vagy más munkával haszonvethetők tetteket, azon évtől kezdve, melyben haszonvethetőségük beállott és bejelentetett, 15 évig adómentesek, a változás azonban még azon évben, melyben bekövetkezett, az adóhivatalnál bejelentendő, különben az adómentesség igénye elenyészik.”

„A mely már előbb mentesített telekre nézve a bejelentés eddig nem teljesített, annak ezen törvény szentesítésétől számítva egy év alatt kell eszközölnie, mely esetben a 15 évi adómentesség a mentesítés óta már eltelt éveknek betudásával ezekre is ki fog terjesztetni.”

Jelentése

a kolozsvári jótékony nő-egylet választmányának június 3-kán és július 7-kén tartott üléséről.

1. A folyó év folytatában rendezendő tárlat és a löverseny alkalmával tartandó előadás ügyében gróf Beldi Ferencné elnökle alatt egy rendező bizottmány nevezetett ki.

2. Az egylet részvényes tagjaivá lettek K. Papp Miklósné és Mátyás Mihályné.

3. Ez ülésben tizenegy folyamodónak egyszer mindenkor segedelemül 49, háromnak havi részletekben kiadandólag 18, összesen 67 frtot utalványozott a választmány.

A július 7-kén tartott ülésben:

1. Pataki Dánielné elnökle alá kinevezett bizottmány kezébe 80 frtot utalványozott a választmány, azon utasítással, hogy azon korán vásároljon fát, hogy a fabeli segedelemzését a tél folytatában jó móddal lehessen eszközölni.

2. Választmányi tag Szász Domokosné bead 1 frtot, mint ő hozzá egy névtelen emberbarát által letett kegyes adományt.

3. Az egylet rendes havi segedelemét élvező két segedelemzettnek körülménye jobbrafordulván, az egylet segedelemzése reájok nézve ez idő szerint feleslegessé vált, ezért az egyik segedelemzését folyó július hó, a másikat augusztus első napjától kezdődőleg felfüggesztette a választmány azon fennhagyással, hogy szükség esetében ez illőkre nézt ismét folyóvá teendő.

4. Egy nyomorék és ennél fogva eddig csak alalmaznából élt leányt, hogy kegyere megszerzésére képes legyen, varrásra kívánván megtanítatni a választmány, az e végre megkívántó költséget, valamint a tanulás alatt a leány élelmzésére szükséges összeget választmányi tag Haller Rezsóné kezéhez utalványozta azon utasítással, hogy ez ügyet czélarányosan intézze el, utólagosan beadván jelentését.

5. Ez alkalommal a választmány az 1. és 3. pont alatti utalványozásokon kívül négy folyamodónak havi részletekben kiadandólag 34, kettőnek egyszer mindenkorra 6, összesen 40 forintot utalványozott.

Kovácsi Antal,
titkár.

lekötölné a „docteur,” ha kimutatná, hol vettem én a zoologus címet igénybe.

És jön az „entomologia.” A bogarakat „Pozsonyban lakó entomologus Tauscher úr vállalta el,” ez csak annyiban tér el az igazságtól, hogy nem a pozsonyi, hanem az Ercsiben lakó öregebbik Tauscher vállalta el. Azt persze nem mondja a „docteur,” hogy Tauscher és Hermann annyi, mint Castor et Pollux, a kik évek hosszú során együtt működtek s jelenleg is működnek, még pedig a muzeum fennállása óta, mindig, éppen az intézet érdekében; azt sem mondja, mert nem tudja, hogy ezek a bogarakra, a csupán Európára szorított Redtenbacher nem elégséges, mert ezeket az ügybuzgó Vélies Károly úr Kis-Azsiában gyűjtötte; miszerint a „docteur”-nek, vagy geographiai, vagy irodalmi ismerete nincs rendén. Még többet mondok. A legyeket Frauentfeld és Brauer; a micropodoptera Rogenhofer; az orthoptera Fritvaldszky fogja determinálni, az erdélyi bogarakat Kirsberg és Scriba dolgozza, még pedig mind a miskolci diák eszközlése következtében, a ki előtt megnyílnak a muzeumok aintai, ott is, a hol a „docteur” előtt becsapják, mint pl. Posten!

Szeretné a „docteur” ezt az együttműködést nevésegesnek, vagy inkább tudatlanságom bizonyítékának feltüntetni, s csak azt bizonyítani vele, hogy neki a tudományos működésről semmi fogalma sincsen; tudja meg hát, hogy Humboldtól kezdve, leparányiságomig, el van ismervé a társulás hasznára, s nincsen tudós, a ki máshoz tanács kéri ne járt volna — de igaz: „nulla regula sine” — s ez az exceptio Pávai akarna lenni; dicsekedhetnek hát tanárai halálatosságával.

Most pedig jön az „ichthyologus.” A „docteur” czikkének szellemét véve, könnyen láthatni, hogy ő hány szaknak az alapos ismeretét követelné attól, a ki az általam elfoglalt hivatalt viseli, holott ismét azt is állítja, hogy egy ember nem lehet

KÜLFÖLD.

IX. Pius pápa apostoli egybehívó irata,

a melyben a Rómában tartandó, a boldogságos szűz szeplőtlen fogantatása napján, 1869-ben megnyitandó ökumeni zsinat hirdettetik ki.

Pius püspök

szolgája az Isten szolgáinak,
adjuk ezzel örök emlékeztetl.

Az örök atya egyszülött fia (Aeterni Patris Unigenitus Filius) indítva azon szeretet által, melyvel irántunk viseltetik, leszállott mennyei trónjáról, hogy az egész emberi nemet a bűn igája alól, a sátán rabságából s a tévelygés éjlelőből, a melynek gyötrelmeit a törzsátya bűne miatt már oly régóta szenvedti, az idők folyamában megszabadítsa, s a nélkül, hogy az atya dicsőségét elvesztette volna, a szeplőtlen és legszentebb szűz Máriában halandó testet öltött s kinyilatkoztatja az égből lehozott tanát, az élet megújulását, s azt annyi s oly sok csodatétellel bebizonyította s magát mint ajándékot és áldozatot érettnék Istennek édes illattal felajánlotta. Mielőtt azonban a halál legyőzése után diadalmasan felszállt volna a mennyekbe, hogy az atya jobbján üljön, kiküldte apostolait az egész világba, hogy az evangéliumot minden teremtménynek hirdessék, s hatalmat adott nekik a vérén megvett és alapított egyház kormányzására, mely az igazság oszlopa és sarkköve s mennyei kincsekkel bővelkedvén, megmutatja a föld minden népének az údv biztos útját s az igazi tan világosságát s mint egy hajó megy át a világ nagy tengerén, úgy hogy ha a világ meg is semmisül, mindazokat, kiket felvesz, sértetlenül fentartja. Hogy azonban ez egyház mindig az igazság és rend törvényei szerint igazgattassék s az egész keresztény nép örök időkn át egy hitben, egy tanításban, szeretetben és községyben maradjon, megígérte, hogy az idők végeig folytonosan vele fog maradni, valamint kiválasztotta mindenek közül Pétert, kit az apostolok fejedelméül, e földön helytartójául, egyházának fejéül, alapjául és központjául rendelt, hogy valamint a rend és becsület rangjával, úgy a legnagyobb és legteljesebb tekintély, hatalom és törvény teljével, a bárányokat és juhokat legeltesse, a testvéreket erősítse s az egész egyházat kormányozza, s legyen az ég kapusa, a köntendőknék és feloldóknak bírja, úgy hogy kimondott ítéletei az égből is érvényesek legyenek. S mivel az egyház egységének és sérthetlenségének valamint Krisztus által rendelt kormányának mindig állandónak kell maradnia, azért a római papakban Péter utódaiban, kik Péter e római székhén ülnek, egész teljében él Péter legfelső hatalma az egész egyház fölött, annak törvényhatósága és primatusa.

Azért a római pápák, élvén a Krisztus urunk által szent Péter személyében isteni módon rájuk ruházott hatalommal és gondoskodással: az Úr egész nyáját legeltetni, soha sem mulasztották el megtenni mindent, hogy a nap feljöttétől annak leszálltáig megismerje minden nép, nemzetség és nemzet az evangélium tanát, s az igazság és jogoság útjain haladva, elérjék az örökéletet. De tudják mindenek, hogy a római pápák mily fáradhatlan gondossággal igyekeztek a hit alapját, a klerus

sok szakban tökéletes. Hogy ez ellentmondás, ezt bizonyítani fölösleges. No de azért csak eligazodom a „vizával.” Hogy ha a muzeum két példányánál az örmány a test hosszának egy tizenkettő részre s kétszer hosszabb a szányilánál; a kúpos pikkelyek közei kisebb nagyobb csontos kúporodásokat mutatnak, akkor elmondom: „docteur! peccavi.” Mintán azonban az arány stb. más: marad a viza vizának. **)

Et nunc venio ad fortissimum virum, a ki a dicső Klir nevet viseli. Ezt választotta tehát doctor uram kitüntetése tárgyául? Le az álarczozal? Ön halálös élleuségem lett, a miért éppen Klirt hoztam a muzeumhoz, s a miért ön nem tudta be-

**) Ez a kézirat kezemen menvén át, a vizát illető pont felvilágosítására meg kell jegyeztem: 1) hogy a muzeum mind a két példányt különböző helyekről ugyan, de a „Duna u. dalmaból” és „viza” név alatt kapta; 2) a magyar zoologusoktól ugynevezett: „tok,” azaz: Acipenser Sturio egyik példányuk sem lehet, mi világos abból, hogy A. Sturio sem a Feltetengerben, sem a Dunában, sem mellékfolyóiban nem létezik; 3) muzeumi könyvtárunkban egyetlen egy specialis halaszkönyv sem levén, ideiglenesen csak A. Huso fajnév alá volt módunk felvenni; de 4) Jancsó J. és Köcsi K. tanárok segítségével és saját vizsgálatom után meggyőződtem, hogy A. Huso név a mi példányainkra nem illik; hanem vagy Acipenser Güldenstaedtii, mint Jancsó T. gyanítja, vagy A. Gmelini, mint Köcsi T. hajlandó hinni; hanem az a bukkenő 5) hogy a fajok teljes leírásai közül sem egyik, sem másik, éppen minden pontban a mi példányainkra nem talál, mielőtt követhetnének, u. m. vagy hogy a miénk átmenetet képeznek az A. Güldenstaedtii és A. Gmelini közt, s ennél fogva egygyé kellene azokat összeválni; vagy hogy e kettő közt, akár kívüli új fajt kellene felállítunk, minek aztán A. Pávai lenne természetesen a neve; 6) a „tok” nevet csak a halászközpont adják szelíten az A. Güldenstaedtii-nek; de, mint Jancsó T. írja, „a determinálást nem az oláhoktól kell tanulni, hanem jó könyvek-ből”; 7) a „Huso” nevet a muzeumot látogató ifjuság fejében semmi vesdélyes zavart nem okozhat, miután a különbségek oly kevésbé élesek, hogy az utóbb említett fajt Pallas A. „Sturia”-nak mondja, Gmelin A. „Huso”-nak nevezi. Mind a kettő nagy nevű és tekintélyű zoologus és ha Hermann az utóbbival hangoztat, elég jó társaságban tévedett. Brassai.

figyelmét s annak szent és tudományos neveltetését, valamint a házasság szentségének és méltóságának védelmét, az ifjúság mindkét nemének keresztényi nevelését napról napra mindinkább előmozdítani, a vallást, jámborságot s a népek erkölcsi tiszteletreméltóságát fenntartani, az igazságosságot védeni s gondoskodni a polgári társadalomnak is nyugalomról, rendjéről, jólétéről és érdekéről.

A pápák azt sem mulasztották el, hogy a mikor alkalmasnak látták, különösen igen nehéz zavaroknál s a mi legszentebb vallásunk s a polgári társadalom veszélyei között, általános zsinatokat híjanak egybe a végett, hogy a katolikus világ püspökeivel, kiket az sz. lélek rendelt Isten egyházának kormányzására, tanácskozzanak s egyesült erővel, bölcsen és gondoskodással szilárd alapra állítsák mindazt, mi a dogmák definiálására, a vastag tévelyek legyőzésére, az egyházi fegyelem megőrzésére, és helyreállítására s népek megromlott erkölcsi megjavítására vezethetne.

De tudva van mindennek előtt, mily borzasztó viharok rengetik most az egyházat s mily nagy és sok gonosz fészkel a társadalomban. Mert a katolika egyházat s annak üdvös tanát és tiszteletre méltó hatalmát s az apostoli szék legmagasabb tekintélyét megtámadják, letiporják, mindent a mi szent, megvetnek, az egyházi javakat elrabolják, a püspököket s a legtekintélyesebb, Isten szolgálatának szentelt férfiakat és személyeket, kik katolikus érzelmeik által tüntetik ki magukat, minden módon kiozzák, a szerzetesi rendeket kiirtják, mindenféle istentelen könyveket, romlás terjesztő hírlapokat és sokféle alakú mindenféle gonosz felekezetekeket terjesztenek, a szerencsétlen ifjúság nevelését majdnem mindenütt elveszik a klerustól, s a mi még rosszabb, sok helyen az istentelenség és a tévely tanítóinak adják át. Azért is a Magunk és minden jók bánatára, a lelkek eléggé nem sajnálható kárára, az istentelenség, az erkölcsi romlás és féktelen kiesapongás, a mindennemű rossz vélemények dögvesze, a hit, isteni s emberi törvények megsértése oly annyira el van terjedve, hogy nemcsak a mi legszentebb vallásunk, hanem az emberi társadalom is a legszomorúbb módon felzavartatik és gyötörtetik.

A szorongatások e sulya alatt, mely szivünket a földig sújtja, legmagasabb, Isten által ránk ruházott pásztortiszttal azt kívánja, hogy mindinkább megfeszítsük erőnket az egyház kárait kijavítására, az Úr nyája üdvének gondoskodására, elnyomására azok törekvéseinek és veszedelmes támadásainak, kik, ha megtörténhetnének, az egyházat és a polgári társadalmat alapjaiból kiforgatnák. Mi azonban Isten segélyével már főpapi tisztünk kezdete óta nem szüntünk meg nagyfontosságú hivatalunk kötelemei szerint számos consistoriális allocutióinkban és apostoli iratainkban fölemelni szavunkat és az Isten és az ő, valamint Krisztus által ránk bízott szentegyháza ügyét állandóan megvédeni, ez apostoli szék, az igazságosság és igazság jogai mellett harcolni, elcsépes embereket ármányait napfényre hozni, a tévelyeket és hamis tanokat elátkozni, az istentelenség felekezeteit száműzni s az Úr egész nyájának jóléte fölött örködni és gondoskodni.

De fenséges elődeink nyomába lépve, helyén láttuk azért minden tiszteletreméltó testvérünket,

hozni Buda Ádámot, a mi azonban éppen csak az ön hűbanságán mult, mert Klir csak a végső szükség esetére volt fenntartva, s mindenesetre jobb volt annál a két tuczet kiszolgált zsandárnál, a ki a hivatalra jelentkezett. Hogy ajánlatával elkésett, ez az ön baja; hogy kudarcot vallott, természetes. Hogy honnan való a Klir ügyessége? Olvassa el az illető folyamodást, s megtudja, hogy tanítványom; azt pedig tudja mindenki, az igazgatótól le Kelemen Jánosig, hogy a gyűjteményben nem áll egy példány sem, a mely az utolsó simitást nem tölem kapta. Hogy az ön nagy fájdalomra Klir végbúcsút veszen, igen jól van adva, de nem ér semmit, mert az ön „mintájának a képessége” sok olyanban áll, a mit itt nem szükség emlegetni, legfeljebb azt, hogy fél Kolozsvár vadászainak megvarta a tarisznyáját. A mi azt az oly keservesen festett végbúcsút még más oldalról is megvilágosítja, hát az általam Klirnek adott tanács ebből állott: „adja be lemondását, mert nem akarok feltűnést okozni.” — Ez hát az ön forrása!

És most, kegyes olvasó, ha ki nem fáradtál az olvasásban, kövess engem egy furfangosan tervezett, de hitványul vetett sáncz bevételénél! A szentiványi-énekhosszuságu tárcacizikk második oldalának a negyedik hasábjából felelte kövér betűkkel kacsinat read a „Kímia.” A „docteur” félni kezd, hogy az ő kövei közt roszul meghatározottakra bukkanhatni. Még nem is néztük, már is fél! elbuvik „kémiszerek” és „mikroskopiumok” mögé s félelmében végtelenség megzavarodik. Mily könnyűnek állítja ő az állatok determinálását! Igaz, hogy egy számar determinálására nem szükséges a mikroskopium, sőt maga a „docteur” meghatározását is a nélkül hajtom végre. De mit akar a „docteur” az állatokkal csinálni, a melyekre ő három hasábjal előbb a parányiság superlatívusát alkalmazza? — Pedig ahogy kell neki mikroskopium! elég dolga van „óriási” baklővések ide-oda magyarázatával. Hogy példa se hiányozzék, mulatság is le-

az egész katolikus világ püspökeit általános zsinatra hívni össze, a mi már régóta óhajunk volt. De e tiszteletreméltó testvéreinknek, kik hön égre a katolika egyház iránti kitűnő szeretettől és kiváló hűséget és hódolatot tanúsítva Irántunk és az Apostoli szék iránt, bölcsességük, tanaik és tudományuk által tündöklőnek és velünk együtt kesergik az egyháznak, valamint az államnak olyannyira szomorú állapotát, mi sinces annyira szivükön, mint velünk közösségben tanácskoznia a gyógyszerrel annyi szorongatás ellen. E közzsinaton t. i. mindazt igazságos módon fontolóra kell venni és szilárd alapra helyezni, a mi mindennekfelett súlyos időkben az Isten nagyobb tiszteletére, a hit sérthetlenségére, az istenszolgálat díszére, az ember örök üdvére, a világi és szerzetesrendi klerus fegyelmére, üdvös és szolid képzésére, az egyházi törvények feltűyelésére, az erkölcsi javítására, az ifjúság keresztényi nevelésére s mindenek közös békéjére és egyetértésére vonatkozik.

SZERBIA. Belgrádból érkezett táviratok szerint, Milán fejedelem f. hó 4-kén d. u. fél 6 órakor meglátogatta a szkupstinát, hol élénk üdvözlésekkel fogadtatt, s rövid ottmaradás után a gyűlés zívioi közt távozott el.

Az elnök 4 én esti 7 óra után zárta be a f. évi szkupstinát. A kormány Milán fejedelem nevében köszöntést fejezte ki annak, hazafias odaadásáért, s mérsékletes magatartása s kitartásáért.

F. hó 5-én d. e. 11 órakor ment végbe, agyudörgés s harangzúgás közt, Milán fejedelem ünnepélyes fölkenése az székestemplomban, a metropolita által, az összes miniszterek, a külföldi képviselők, s a szkupstina tagjainak jelenlétében. A nép tömegesen összetódulva állott a templom előtt.

A fejedelem fölkenése után nagy tisztelgés volt. Az angol főconsul, Longworth, mint legidősb, üdvözlé a fejedelmet az egész diplomatiail testület nevében, melyhez a török császári biztos is csatlakozott.

Este a város ünnepélyesen ki volt világítva; a várban lévő kormány épületek is láng-tengerben állottak.

Belgrád, jul. 7. Nenadovich kapitány ki végeztetése mára volt kitűzve, hogy azonban a szkupstina tagjai az igazságszolgáltatás s tényének tanui lehessenek, az elítelt agyonlővése, a szerb ünnep daczára tegnap a viddini kapu előtt végrehajtatt. Jelen volt a szkupesina majd minden tagja, és egy tömeg kíváncsi nép. — Milos egy törvénye szerint az elítéltnak egy gödörbe kellett lépni, melyből fél teste kiállt, ott bekötött szemekkel s hátrakötött karokkal egy ágashoz kötötték, s négy ember előlépve, az ítéletet végrehajtott. A gödör azonnal tele tömetett.

OLASZORSZÁG. Az olasz cselekvési párt új kísérletet tervez Róma ellen. E napokban Flórenzenben, Milanóban és Rietiben számos házmotózás és elfogatás történt, egész csendességben, legtöbbször éjjel. Az olasz rendőrséget külföldről figyelmeztették. Szeiciliában is nagyon komolyodnak az ügyek.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A „M. Polgár” megemlítvén, hogy Dózsa Dániel városunkban időzött, azon hirt hozza, miképp Dózsa innen eltávozott átvenni hivatalát, s

gyen, elővesszük tehát a „Hirudites giganteus, Pávai” ügyét. Be van véve a tudományban, hogy a fajnév után azé az auctoré is áll, a ki a fajt föl-fedezi, leírja. De csak ha ez a leírás általános elfogadtatik s minden bírálaton diadalmasodott, csak ekkor ragaszthatjuk a nevet a tárgyra, vagy melléje. A kérdéses kötet kiadottá tegnap, s ma a „docteur” saját kézírása tünteti elő rajta a fennjelzett nevet: a kövült „óriási vérszipót,” melyet ő boldognak, boldogtalanunk be is mutat, kiválasztván olyanokat, a kik nem értenek hozzá. Mondani sem kell, hogy a kö elhelyezése úgy rendeztetett, hogy a látogatókat a szabad járásban akadályozza, s meg is botlottak a dicső névében.

Egy hét mulva eltűnt a czédula, egy hónap mulva felvándorolt a közet egy magas polezra s elkeresztelődött „Saurier”-nek, azaz: gyíkféle állatnak. A „Saurier” egy annyira, a mennyire alkalmaszott akár magyar, akár latin nomenclaturánál abszurdum, s egy jó szónak fonák, német elcsavarása s a „docteur” fűfá-koszorujában egy fényes levél. — Kérdezhetnők még, hogy mily faj „Saurier”? de erre a „docteur” legfeljebb azt felelhetné: tegnap Hirudites (vérszipó), ma Saurier (csont), holnap „kolbász-alakú” képlet és holnapután egy „üvilági docteur en sciences naturelles kövévált oldaldordaja,” még pedig mikroskopikus vizsgálat alapján stb. Elmondom hát én is: si tacuisses. Egyébiránt a „Hirudites giganteus Pávai” bizonyos tekintetben létezik a muzeumban.

A „kökópácsoló,” a „docteur” szerint, mindig geologus. Hogy panaszkodhatik tehát az ő geológijára elhanyagolásán, a mikor az országutak szélén ezeken kopácsolják a köveket?

Most még jön a „madártoll és bogárláb,” az egyetlen igaz az egész cikkben, melyet azonban csak rosz akarát róhat fel bűnösül, mert a nedves pinczében nem hogy állatok, hanem a „docteur” kövei is sárrá válnak. Különbben jelentették s az „igazgató tagon” fordul meg az ügy.

n „Székely Közlöny” szerkesztését. Felbatalmazva éreztük magunkat azon észrevételre, hogy Dózsa D. ha szellemi befolyással leend is egyik vagy másik lapra, de valamely lap szerkesztését nem veendi át.

— A nagyváradi kolozsvári vonal vasúti munkálatánál a főfelügyelettel megbízta a közlekedési miniszterium, N.-Váradon Lott, Mező-Teleghden Stromszky, Feketetón Hegyi, B.-Hunyadon Nagy, Kolozsvárt Nagy urakat.

— A vallás- és oktatásügyi miniszterium tárgyalást indított meg az iránt, hogy Erdélyben hol lennének fő- és alreáltanodák felállítandók s egyes helyeken a költség minő alapból volna fedezhető. Azon felleveéből indul ki a miniszterium, hogy különösen a városok felismerve ez ügy nagy fontosságát, nem fognak nagy áldozatoktól sem visszaradni.

— Egyik nagyszebeni tanárról, kit a királyi felgymnasium nevez magának, furesácska dolgokat irnak nekünk. „Ez az — így szól az írás — ki a leggorombább kifejezésekkel illette mindazon tanárokat, kik a magyar nyelv tanítására hetenkint legalább négy órát szavaztak; ez az, ki árulónak nevezi egyik kollégáját, mert megtanult magyarul; ez az ki, bár nem is ismeri, barbárnak nevezi a magyar nyelvet, s olyannak, mely a civilisált nyelvek sorában meg nem állhat; ez az, ki szívfájdalommal törlí ki a két k. közül az egyiket és ez az, ki tanulókat tanárai ellen lázítani indul, s végre ez az, ki nyíltan declamálta az ifjúság előtt, hogy nem volna nagyobb szerencsétlenség, mintha a gymnasium magyar királyivá alakították át.” Ezek közül az „ez azok” közül — való esetén — egy is elég arra, hogy a tanár urat országszerte megbámuljuk mint olyant, ki „ébrén alszik, s ébrén álmodik vészes álmokat”, nem véden észre, hogy lejártak már azon idők, midőn büszkén hangzott el a nagy Reichsrathól a kis Landtagig e mottó: „nincs magyar-ügy.” Hanem szeretjük feltenni, hogy nem minden áll a mi e tudósításban hangsúlyozva van, s ha igen, akkor reméljük, hogy az ébredésnek okvetlen bekövetkeznie kell és éppen ezért most nevet sem említettünk, a többek által aláírt levelet sem közöljük, igen óhajtván, hogy elő ne forduljon több olyan ok, mely által azt tenni felhivatnánk.

— A zággrábi politikai körökben mint bizonyosat beszélük, hogy a háromgy királyság részéről gróf Pejacevic László van kitűzve miniszterül a pesti miniszteriumba.

— Királyné ő Felsége szerencsés szülése alkalmából Veszprém megye egy községének, Kis-Lődnek csaknem minden lakója összesen 247 példafő folyamodott volt nevük megmagyarosításáért, mit; mint a hiv. lap legújabb számából látjuk, meg is nyertek.

— Berecz Ede úr búcsú-hangversenyét, holnap, július 12-kén d. u. 4 órakor fogja a zenekör helyiségében megtartani. Az érdekes program több nevezetes számot tartalmaz, ajánljuk a t. közönség pártolásába. Helyárak: ülőhely 1 frt, állóhely 50 kr. Jegyek előre válthatók Stein János és Demjén László kereskedésükben, valamint dr. Hintz Gy. gyógyszerárban.

— A horvát-magyar kiegyezés ügyéről írják, hogy midőn már a zárülésben a pontozatok fogalmazásáról kellett volna intézkedni, hirtelen oly

kedvezőtlen fordulat állott be, hogy az egész siker kérdésessé van téve, miután a horvát küldöttség egy része a zággrábi országgyűlés elé akarja terjesztetni határozat előtt az ügyet. A magyar küldöttség keblében is nézeteltérés fordult elő Deák és a többség között, minek az új erisis is tulajdonítatik, miután a horvát kisebbség Deákhoz csatlakozott. Mondják azonban, hogy a magyar küldöttség többsége hajlandó elfogadni Deák Ferencz nézeteit, mely esetben az új epizód minden további következmény nélkül marad. — Ujabb tudósítás szerint a kérdés teljesen kiegyenlítettett.

— A kolozsvári kaszinónak folyó évi augusztus 2-án d. e. 11 órakor rendes közgyűlése leend, miről a t. cz. részvényes urak — szükséges tudás végett — értesítettek. Kolozsvárt, július 4-kén, 1868. B. Apur Zóltán, jegyző.

— A helybeli róm. kath. főgymnasiumi dalárda f. hó 12-én délelőtti 11 órakor a városi redoute-teremben zárünnepélyt fog rendezni. A zárünnepély műsorozata következőleg szól: 1. szak. 1. „Nagy imakar”, Berecz Edétől, előadja a dalárda. 2. Nyitány Flotow „Mártha” című dalművéből, sextette, előadják: Trandaffir Miklós, Szabó Lajos, Stratzinger Emil, Albert Árpád, Peteley István, Todorfi Demokos, Albert Arthur, Harrach József, Várady József, Szentkirályi Ákos, Salamon Mihály. 3. „Búcsú szó” Doppler Károlytól; előadja a dalárda férfikara. 4. Szavaltat, előadja Papp Károly VIII. osztály tanuló. 5. „Hazám” Thern Károlytól; előadja a dalárda férfikara. 6. „Egyveleg” Lucziából, Jansa Lipóttól; hegedűn zongorakísérettel előadja Marczinkievics János II. osztály tanuló. II. szakasz. 1. „Ima” Erkel Ferencz „Bánk-Bán”-jából; előadja a dalárda. 2. Nyitány Verdi „Nabucco”-jából; sextette, előadják a főnébbi sextetteben működők. 3. Szavaltat, előadja V. Biró Sándor VII. osztály tanuló. 4. „Ábránd” Singelétől, hegedűn zongora kísérettel előadja Szabó Lajos VII. osztály tanuló. 5. Jutalomosztás. 6. „Csatadal” Huber Károlytól, előadja a dalárda férfikara.

— A kormány sürgősen intézkedett az aratási munkához szükséges dolgozó erők hiánya ügyében. A hivatalos értesítés szerint a katonai parancsnokságok táviratilag utasítva lettek, a nélkülözhető legénységből 14 napi tartamra segélyt adni; az ügy sürgős volta miatt egyenesen csak a katonai parancsnoksághoz kell az illetőknek fordulniok.

— Dézsaknáról írják nekünk folyó hó 1-éről: E folyó év július hava 1-ő napja itt Dézsaknán ezen vidék összes népeire nézve a legünnepélyesebb vala, a midőn nem egy-két különböző ajku sóvévő örömmel hangsúlyozta, hogy valóban mégis a magyar kormány boldogitni kívánja az ő embertársait, leszállítván az étső árat 3 forint 80 krajczarra és áldást monda a kormányra, hogy az eddig szokott megterhelhetőség helyett könnyebbülést hozza az ő számára, hozzá tévén azt, hogy látszik, miszerint a körülményekhez képest lassan lassan igyekezni fog a mostani kormány a nép nyomasztó állapotán segíteni. És valóban csak is ugy szilárdulhat meg a kormány, ha azt a nép szeretete veszi körül, és ha emez, amaz jó törekvései és számdékai kiviteleben lékiesen előmozdítja. Nó tehát a lehetőségig könnyíteni kell a szegény nép sorsán, a melynek szive jó, mert így aztán nem fognak hinni a hamis ámitóknak és izgatóknak, a kik kéntelenítettnek arczpirulással elfordulni a néptől. Sz. U. T. K.

s tudományomját, oda beillik a német közmondás: „Eigenlob stinkt.” Az áll, hogy négy évből hat hónapnál többet nem dolgozott a muzeumnak, de dolgozott a muzeum fája mellett készpénzért másoknak sokat. A többi idő elfogyott Gräfenbergré, hogy hirdethesse, miszerint, Helgolandban és Mehadia, hogy hirdethesse, miszerint Santorinban járt. Ha parancsolja, szolgálók egy pár jó svájci és belga levéllel. A végén az egyik sorban azt állítja, hogy én csak pipázom, s a következésben, hogy ő kétszer annyit dolgozik, mint én: a pipát érti? Ebben volna valami igaz! A mi életkörülményeim ferde állítását illeti, ne járt volna ön nem megbízható egyénhez adatért; megtudhatta volna, hogy mint a sorozás elől menekült, rosz fülem daczára, erőszakosan és büntetésképpen 12 évre soroztak be. Hogy mit miveltem ott? Biz ott még a honvédtisztekből sem csináltak generálist, s eb is vágyott reá, de kefe életemben csak egy volt a kezemben, ugyanaz, a melyet most egy chevalieren és exkellneren koptatok.

És én is „végre” kérde: hol élezeskedem én a nemesi osztályról? Hát ön, drága mosz-szió, egész osztály? azt nem tudtam, de azt igen, hogy henczezsévével kéri a nemesek közül. Hogy Borsod szívet „záplátyik”-országnak nevezi, fényes bizonyítéka geographiai tudományának.

Mivel róvta hát le az igazság adjóját? Még az aláírás is hamis, mert egylet tagja s az országos ismét csak a szemnek szánt pór. Kegyes olvasó! a mi mosz-szió Pávai Ritter von Vajnából maradt — az egy szélmalom, mely csak a szürkületben látszik még óriásnak.

Belátom, hogy okvetlenül Don Quixote Ritter von der traurigen Gestalt lennék, ha fegyveremet még tovább használnám, s hogy jobb mondani: jó éjszakát! *) Herman Ottó.

*) Hasonlót mondunk mi is e kérdésnek e téren. Szerk.

